

ევრაზიის ინსტიტუტი

**გამოკითხვა 2014:
საქართველოს მოსახლეობის
დამოკიდებულება
ნატოსა და აშშ-სადმი**

გამოკითხვა 2014: საქართველოს მოსახლეობის დამოკიდებულება ნატოსა და აშშ-სადმი

ევრაზიის ინსტიტუტმა 2014 წლის 10-იდან 17 ნოემბრამდე განახორციელა ბოლო ორი წლის მანძილზე მეორე სოციოლოგიური გამოკვლევა, საქართველოს მასშტაბით. ამჯერად გამოკითხვის თემატიკა მხოლოდ და მხოლოდ საგარეო პოლიტიკის ასპექტებს მოიცავდა, კერძოდ, საქართველოს მოსახლეობის დამოკიდებულებას ჩრდილოატლანტიკურ ალიანსში (ნატო) ინტეგრაციისადმი და საკუთრივ ამ ორგანიზაციისადმი, აგრეთვე ამერიკის შეერთებული შტატებისადმი.

გამოკითხვა ჩატარდა ქალაქებსა და სოფლებში, როგორც აღმოსავლეთ, ისე დასავლეთ საქართველოში. სავსებით შეგნებულად, მეთოდოლოგიური (და არა რაიმე სხვა) მოსაზრებით, ჩვენ გვერდი ავუარეთ ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებს - ქვემო ქართლსა და ჯავახეთს.

საველე სამუშაოებს ევრაზიის ინსტიტუტის თანამშრომლები აწარმოებდნენ რესპონდენტების საცხოვრებელ ადგილზე, მათი შემთხვევითი შერჩევის მეთოდით, და არავითარ ზეგავლენას მათზე არ ახდენდნენ. გამოკითხვა ანონიმურია, რაც მითითებულია კიდევ ყველა ანკეტა-კითხვარზე.

გამოკითხვის გეოგრაფია შემდეგნაირად გამოიყურება:

თბილისი (საბურთალო, დიდი დილომი, ვერე, ჩუღურეთი, დიდუბე) -
482 რესპონდენტი (გამოკითხულთა საერთო რაოდენობიდან 28,1%);

გორი - 262 (15,3%);

ბათუმი - 296 (17,2%);

ზუგდიდი - 151 (8,8%);

ზუგდიდის რაიონის სოფლები - 100 (5,8%);

საგარეჯოს რაიონი - 160 (9,3%);

მცხეთის რაიონი - 48 (2,8%);

დუშეთის რაიონი - 73 (4,2%);

ლტოლვილები ქართულ-ოსური კონფლიქტის ზონიდან (დასახლებულნი მცხეთის რაიონში) - 146 (8,5%).

მთლიანობაში: **1718 რესპონდენტი მთელი საქართველოდან**. მათგან 825 მამაკაცი (48.5%) და 875 ქალბატონი (51.5%). გამოკითხულთა სოციალური სტატუსი: თვითდასაქმებულები - 22.8%, სახელმწიფო მოხელეები - 11.2%, ბიზნესმენები - 2.9%, უმუშევრები - 35.2%, პენსიონერები - 17.3%, სტუდენტები - 8.2%, დაქირავებული მუშაკები - 2.5%.

გამოკითხულთა ასაკობრივი დიაპაზონი ასევე დაბალანსებულია: 18-25 წელი - 14.5%, 26-35 წელი - 16.0%, 36-45 წელი - 20.9%, 46-55 წელი - 19.7%, 56-65 წელი - 14.7%, 65 წელზე ზევით - 14.1%.

მოსახლეობამ აქტიური მონაწილეობა მიიღო გამოკითხვაში. განსხვავებით 2012 წლის აგვისტო-სექტემბრისაგან, ამკარაა ხალხის მეტი გაბედ-

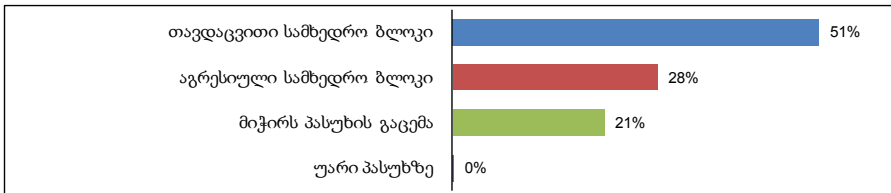
ულემა, გამონატოს საკუთარი აზრი, ძალიან ცოტა იყო მათი რიცხვი, ვინც უარი განაცხადა გამოკითხვაში მონაწილეობაზე ან ცალკეულ შეკითხვებს პასუხი არ გასცა. თუმცა ისიც გასათვალისწინებელია, რომ ამჟამინდელი გამოკითხვა მხოლოდ საგარეო პოლიტიკას შეეხებოდა.

ცალკეული საკითხების კორელაციამ ევრაზიის ინსტიტუტის მიერ ჩატარებული გამოკითხვის შედეგების საკმარისად მაღალი სანდოობის ხარისხი აჩვენა. ამიტომ, ეს გამოკითხვა შეიძლება, ჩაითვალოს რეპრეზენტატიულად.

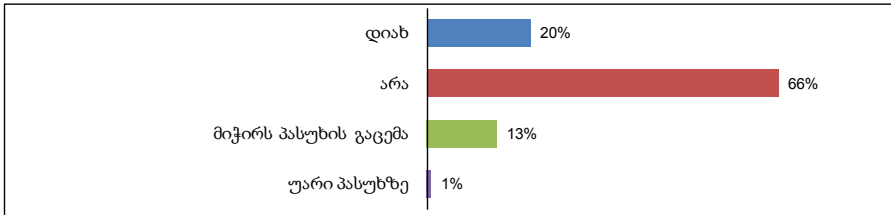
გამოკითხვის დეტალური მონაცემები (რეგიონული, სოციალური და სხვა თავისებურებების გათვალისწინებით) გამოქვეყნებულია ევრაზიის ინსტიტუტის ვებ-გვერდზე **politforumi.com**. აქ კი მკითხველებს წარმოუდგენთ კვლევის ძირითად შედეგებს:

საქართველო მთლიანად

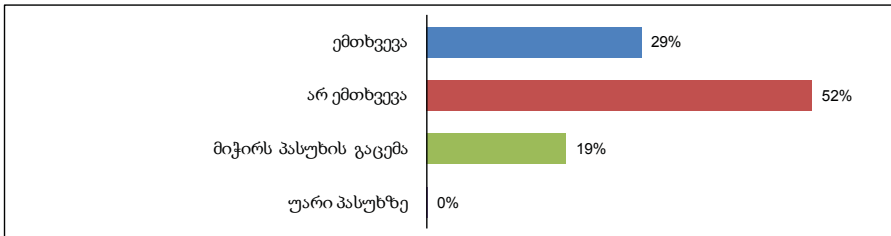
1. ნატო, თქვენი აზრით, არის:

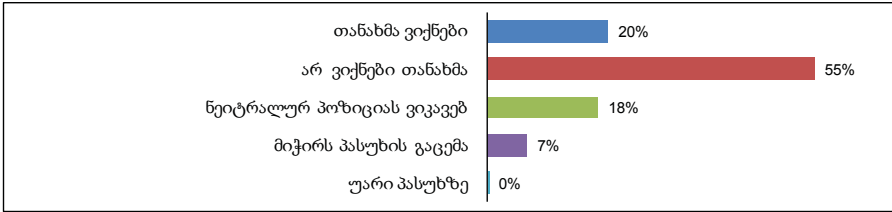
2. თქვენი შეფასებით, ნატო საკმარისად ეხმარება თუ არა საქართველოს?

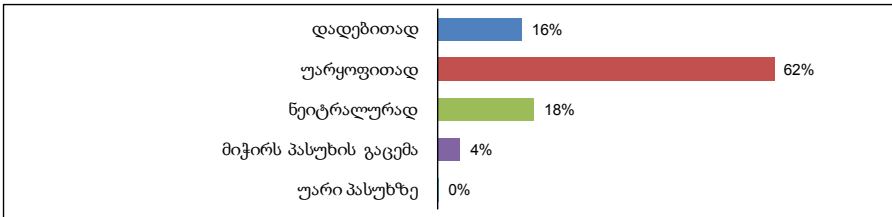
3. საზოგადოების ერთი ნაწილი მიიჩნევს, რომ შეერთებული შტატებისა და ნატოს მიზნები და ინტერესები ემთხვევა საქართველოს მიზნებსა და ინტერესებს, მეორე ნაწილის აზრით კი - ეს მიზნები და ინტერესები არ ემთხვევა. თქვენ რომელ მოსაზრებას იზიარებთ?

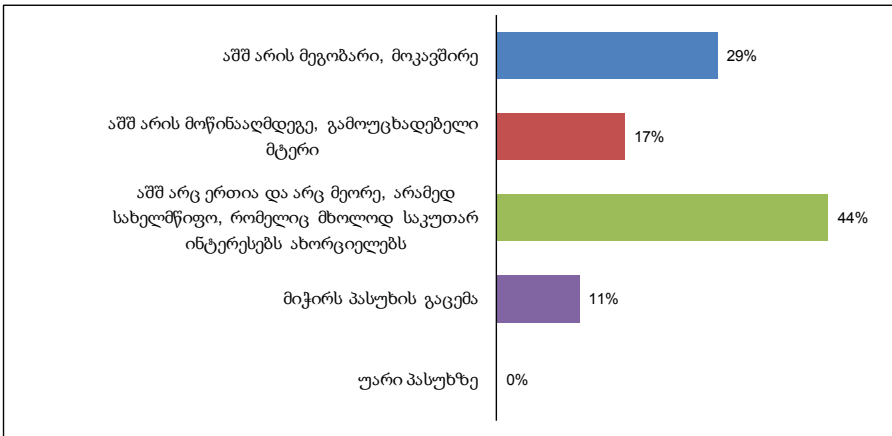
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

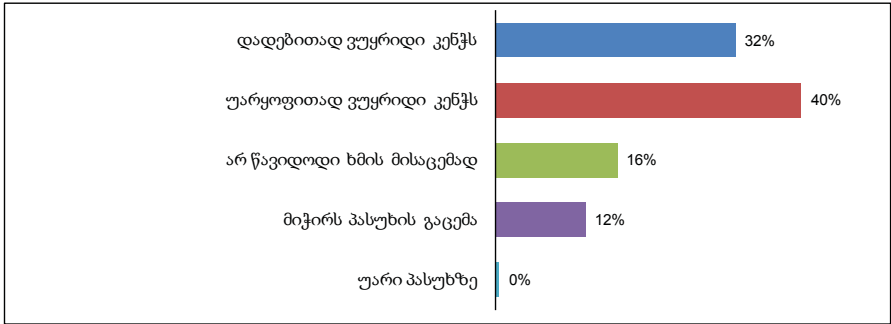
5. როგორ აფასებთ საქართველოს მიერ აღებულ ვალდებულებას, გაგზავნოს სამხედრო კონტიგენტი აშშ-სა და ნატოს სამხედრო ოპერაციათა ზონებში?

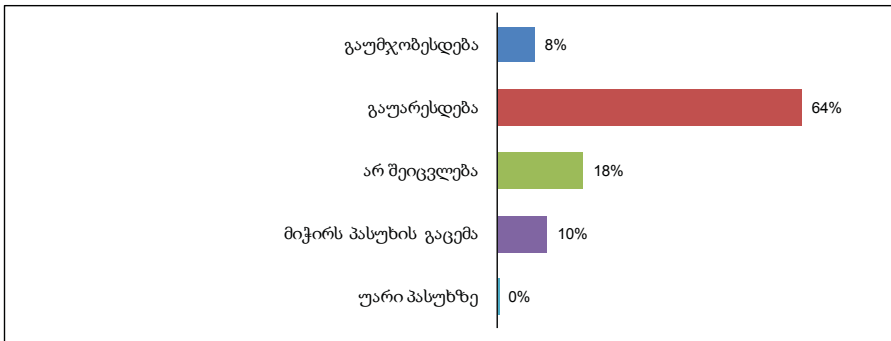
6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლებისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

8. როგორ მიგაჩნიათ, იმ შემთხვევაში, თუკი საქართველო ნატოში განწევრიანების კურსს განაგრძობს, ურთიერთობები მეზობელ რუსეთთან...

ძირითადი დასკვნა: საქართველოს მოსახლეობა მთლიანობაში საკმაოდ სკეპტიკურად აფასებს ნატოსთან და შეერთებულ შტატებთან საქართველოს თანამშრომლობას. ამ დღეებში (2014 წლის ბოლო) რომ ტარდებოდა პლებისციტი, ჩრდილოატლანტიკური ალიანსის რიგებში საქართველოს შესვლას, ყველაზე ოპტიმისტური გათვლებით, **ამომრჩეველთა ნახევარზე ნაკლები** მისცემდა (32% „დადებითად უწყრიდი კენჭს“ + 12%, ვისაც პასუხის გაცემა გაუჭირდა + 4% მაქსიმალურად დასაშვები სტატისტიკური ხარვეზი, ესეც ნატოს მომხრეთა სასარგებლოდ ჩავთვალოთ = 48%).

მოსალოდნელია, რომ დასავლური საელჩოების მიერ დაფინანსებული ანგაჟირებული ორგანიზაციები ჩვენი გამოკითხვის შედეგებს საკამათოდ გახდიან და ჩვენს „ევრაზიულ“ დასახელებაზე გაამახვილებენ ყურადღე-

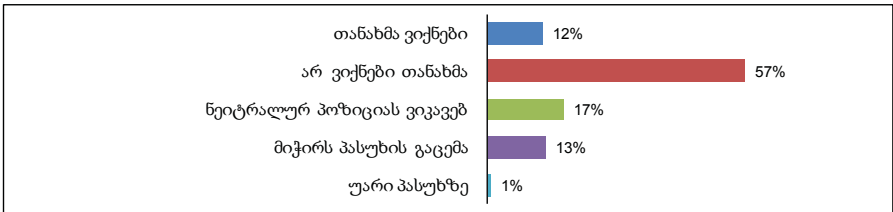
ბას. მაგრამ ჩვენ მზად ვართ, წარმოვადგინოთ ყველა შევსებული ანკეტა-კითხვარი, და, რაც კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია - ამ ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან ერთად ჩავატაროთ განმეორებითი გამოკითხვა.

რაც შეეხება ხმების განაწილებას რეგიონების მიხედვით, ყველაზე „პრონატოური“ და „პროამერიკული“ რეგიონი აღმოჩნდა ქალაქი ზუგდიდი და ზუგდიდის რაიონი, ხოლო ყველაზე „ანტინატოური“ და „ანტიამერიკული“ შედეგები მცხეთისა და დუშეთის რაიონებში, ლტოლვილების ჩათვლით, აგრეთვე ქალაქ ბათუმში დაიდო. იხ. დიაგრამები:

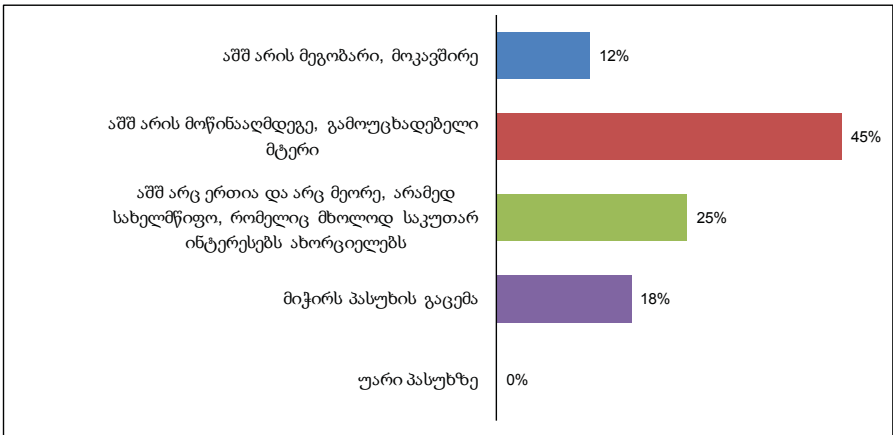
კითხვები 4, 6 და 7: ბათუმი - გორი - დუშეთი - ზუგდიდი - ზუგდიდის რ-ნი - თბილისი - მცხეთა - საგარეჯო - ქართლის ლტოლვილები.

ბათუმი

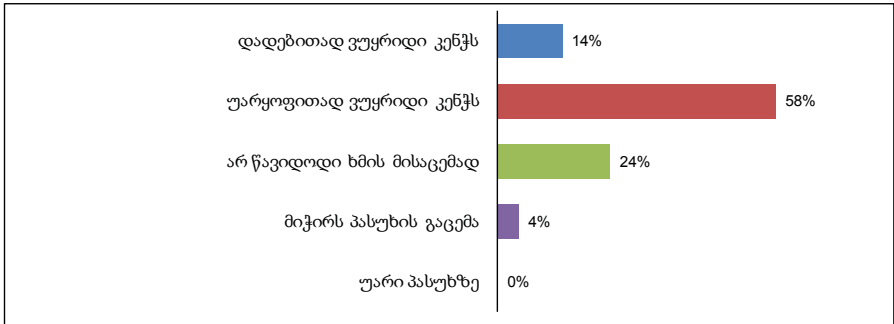
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

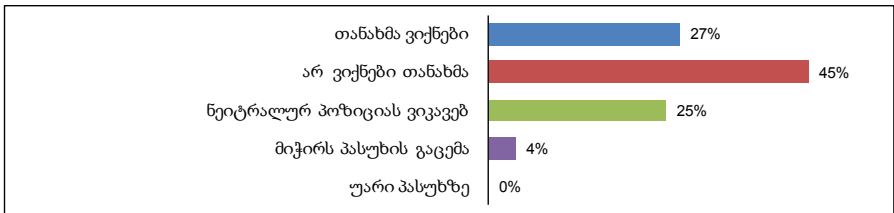

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლებისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

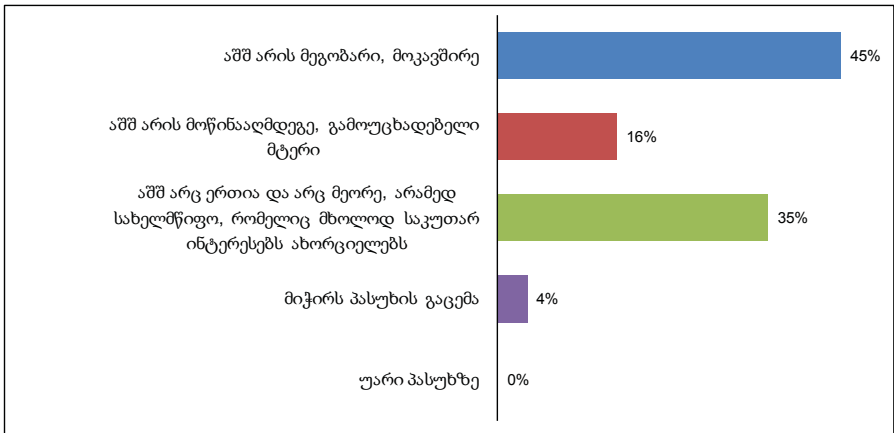

ბორი

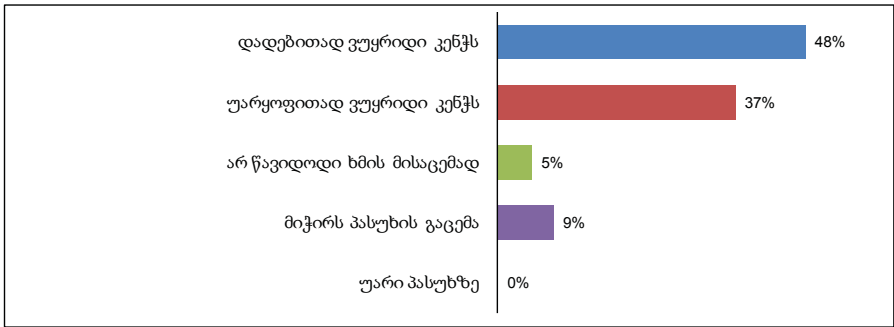
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

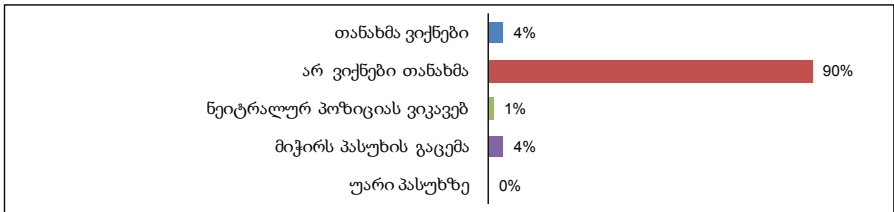

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლემბისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

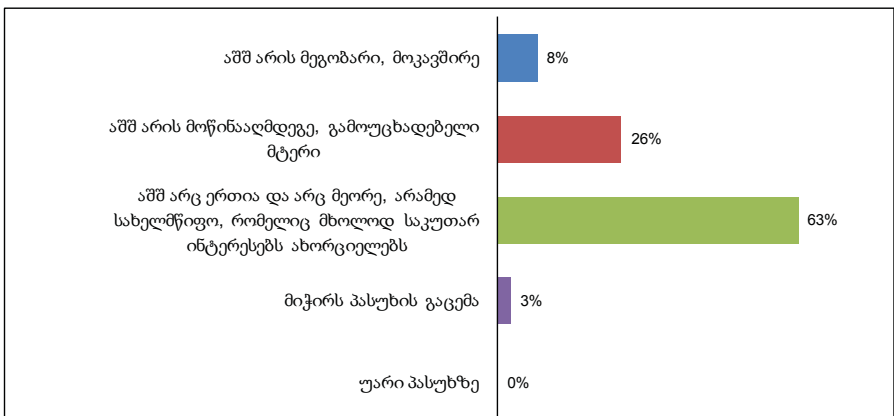

ღუპითი

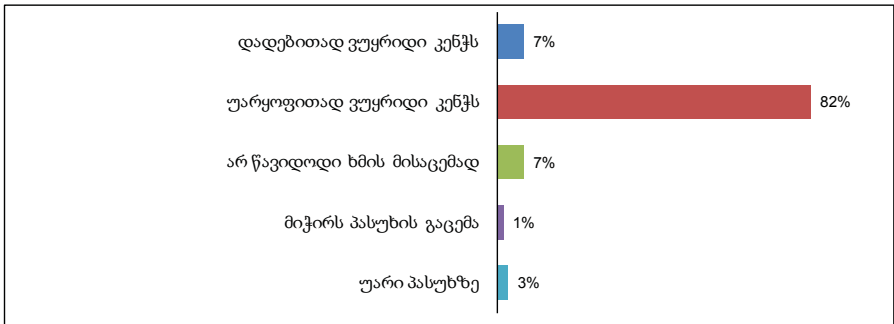
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

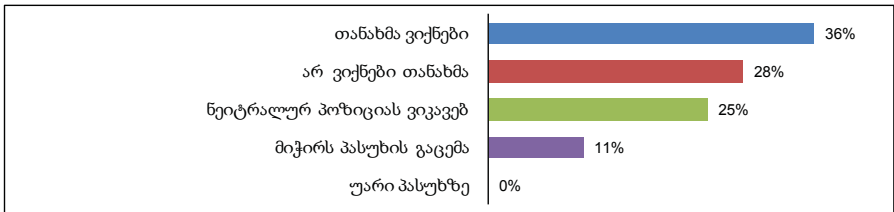

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლემბისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

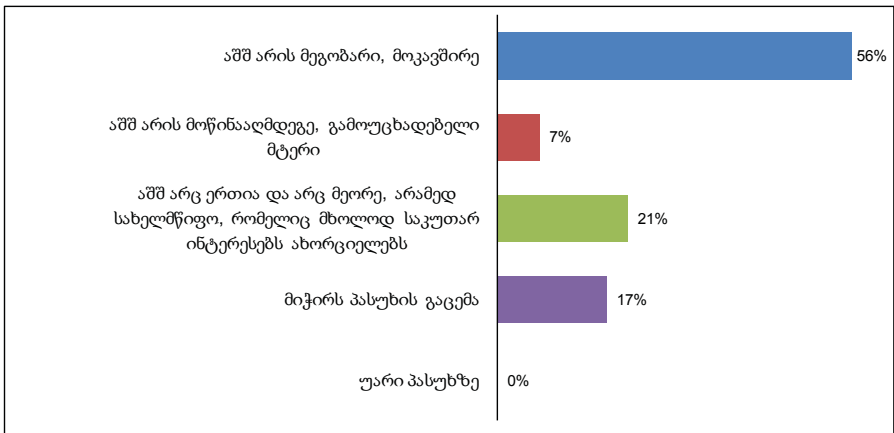

ზუგდიდი

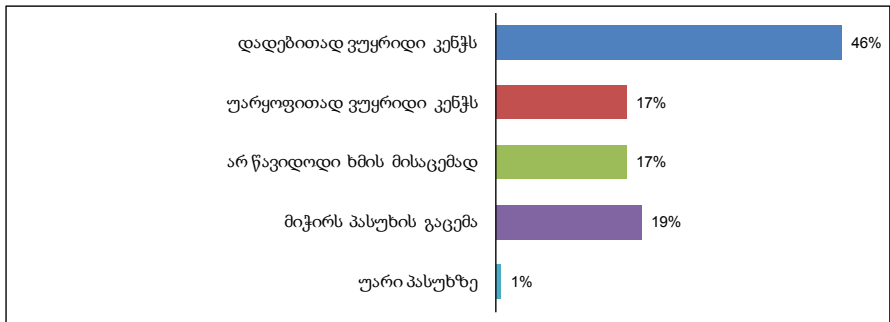
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

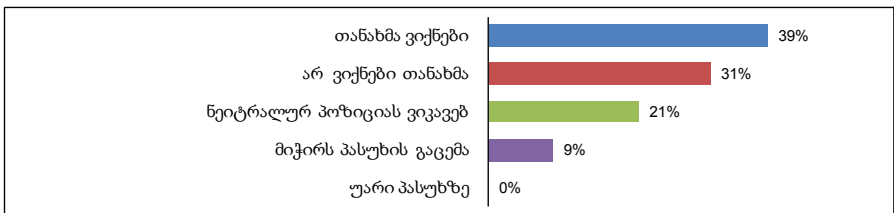

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლებისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

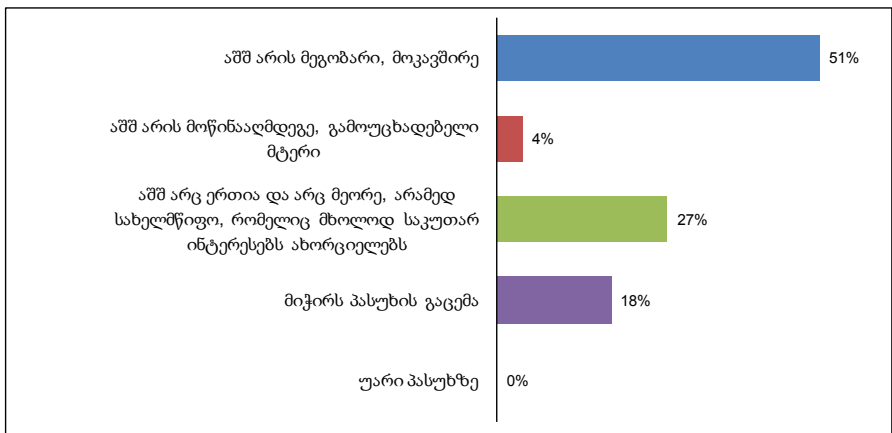

ზუგდიდის რაიონი

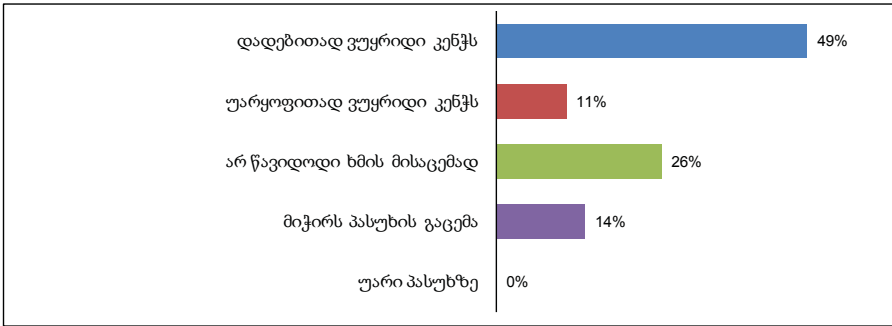
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

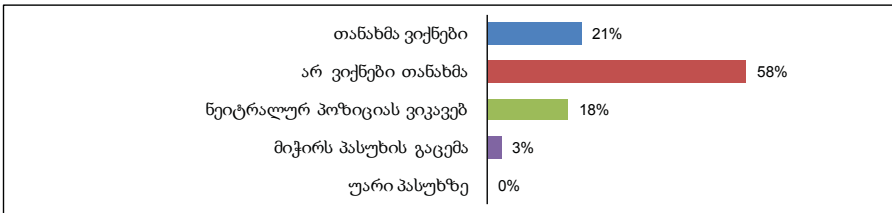

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლებისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

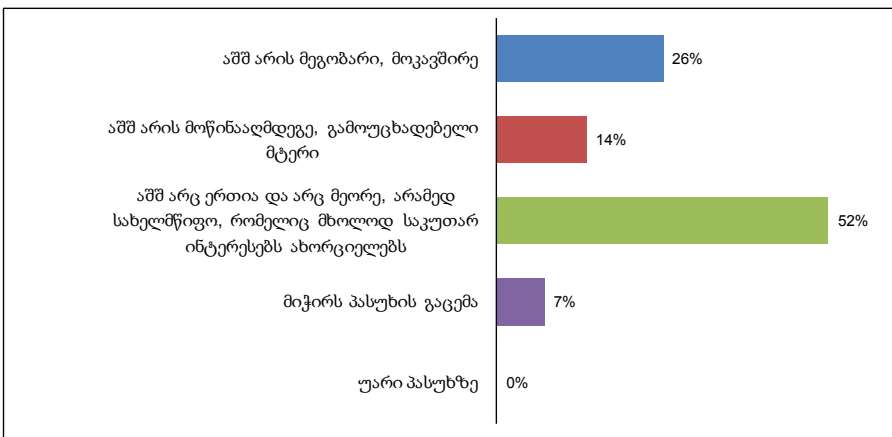

თბილისი

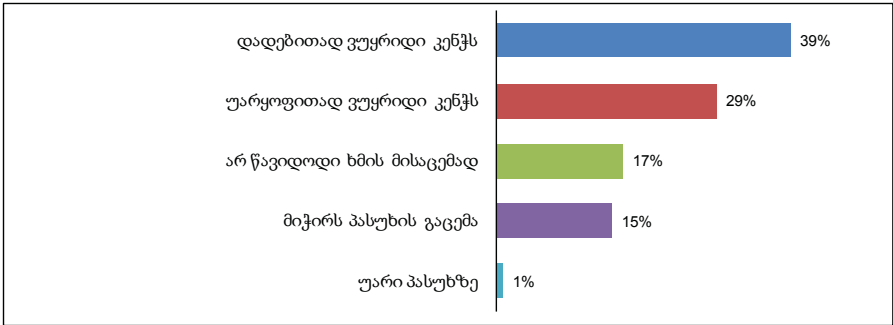
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

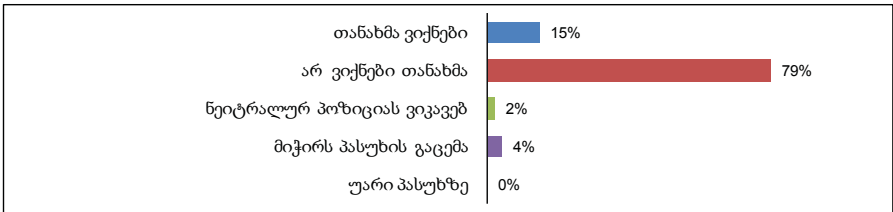

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლემბისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

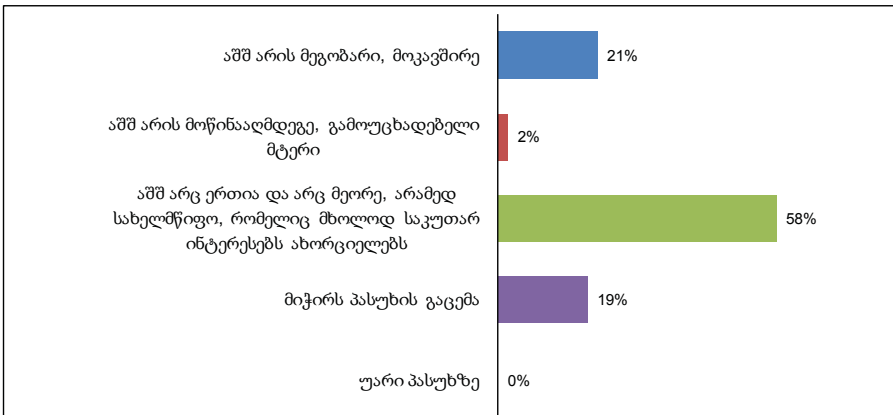

მცხეთა

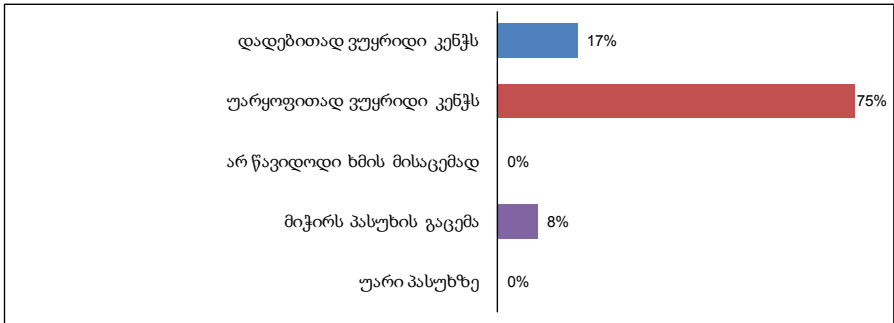
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

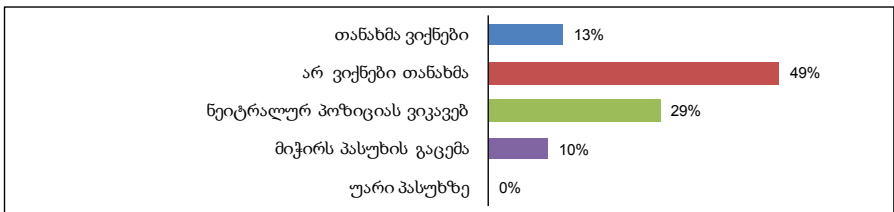

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლემბისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

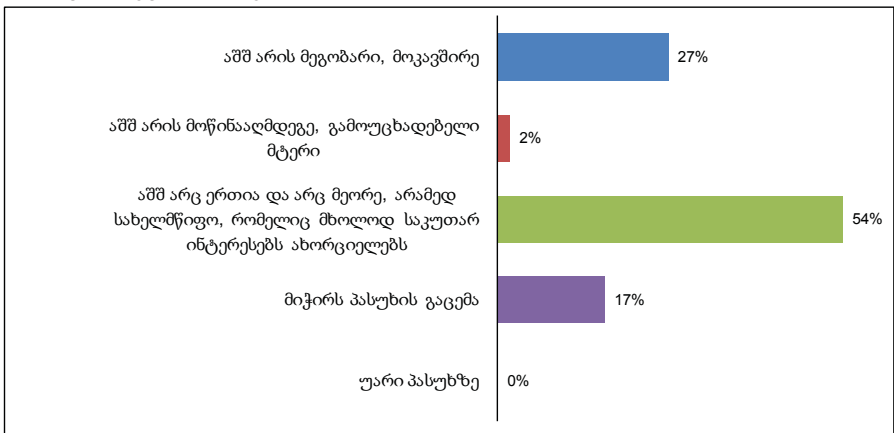

საბარეჯო

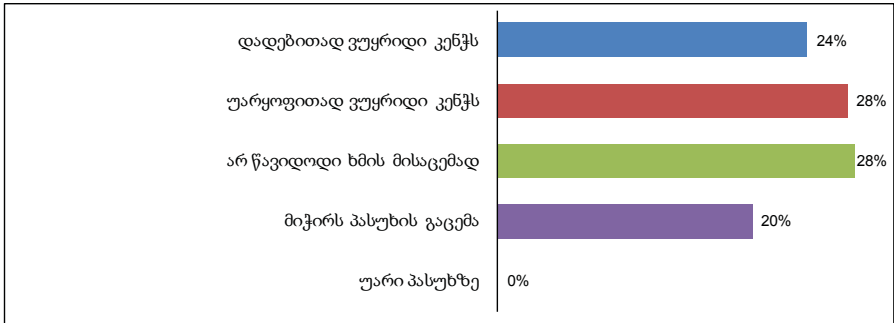
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

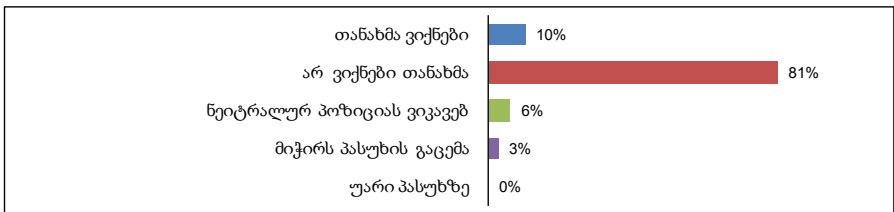

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლემბისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

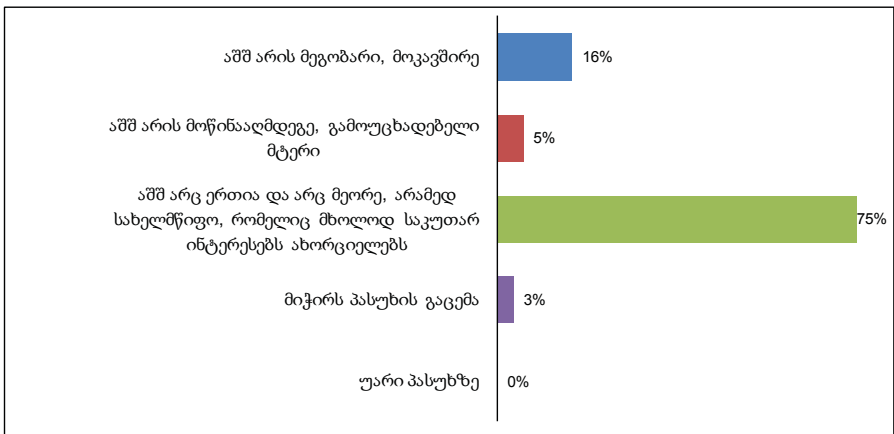

ქართლი (დავნილები)

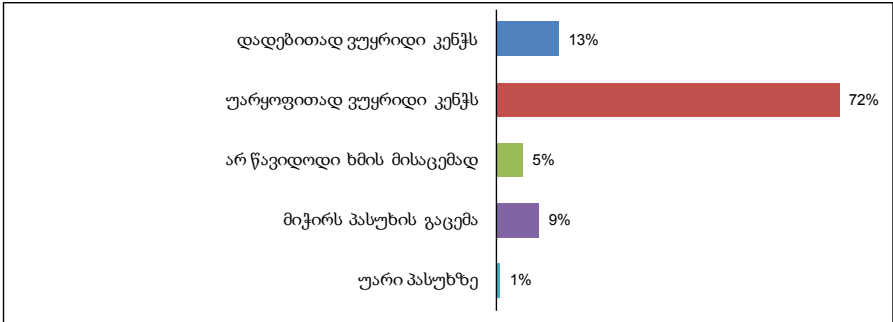
4. თანახმა იქნებით თუ არა, რომ ახლო მომავალში საქართველოს ტერიტორიაზე ნატოს სამხედრო ბაზები განთავსდეს?

6. თქვენი აზრით, რას წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოსათვის?

7. ხვალ რომ ნატოში საქართველოს განწევრიანების საკითხთან დაკავშირებით პლემბისციტი ჩატარდეს, თქვენი არჩევანი როგორი იქნება?

გულბათ რცხილაძე –
გამოკითხვის ხელმძღვანელი,
პოლიტიკის მეცნიერებათა კანდიდატი,
ევრაზიის ინსტიტუტის ხელმძღვანელი

დამოუკიდებელი ექსპერტის კომენტარი:

**საქართველოს მოსახლეობის პასუხი კითხვაზე:
„საით ჰხვალ, საქართველო?“**

დიდი ინტერესით გავეცანი ევრაზიის ინსტიტუტის მიერ ჩატარებულ გამოკითხვის „საქართველოს მოსახლეობის დამოუკიდებულება ნატოსა და აშშ-სადმი“ შედეგებს. სულ რამდენიმე კვირის წინ (2014 წლის შუა რიცხვებში) ჩატარებული გამოკითხვა არ მიეკუთვნება რიგით სოციალურ თუ კონიუნქტურულ კვლევებს, რომელთა შედეგების პრეზენტაციას დიდ დროსა და სივრცეს უთმობენ თანამედროვე მედიასაშუალებები. ეს გამოკითხვა რეზონანსულია უპირველეს ყოვლისა, თავისი თემატიკით, რადგანაც იგი ეხება აქტუალურ, ჩვენი ქვეყნისათვის ფაქტობრივად ბედგანმსაზღვრელ პრობლემას.

სანამ უშუალოდ მიღებულ შედეგებს შევხებოდი, მინდა აღვნიშნო გამოკითხვის საკმაოდ მაღალ, აკადემიურ დონეზე ჩატარება, რაც გულისხმობს შერჩევის ველის სწორად შერჩევას და მაღალ რეპრეზენტატულობას. — 1718 რესპონდენტი სავსებით საკმარისია დამაჯერებელი, სარწმუნო ინფორმაციის მისაღებად. შედარებისათვის ვიტყვი, რომ ეს ციფრი 52 პროცენტია საქართველოსა და მის ცალკეულ რეგიონების შინამეურნეობების მიხედვით შემოსავლებისა და ხარჯების კვლევისათვის შერჩეული რესპონდენტების რაოდენობისა (სულ 3350 შინამეურნეობა), რომლებსაც ჯერადად მეტ კითხვარსა და ფორმულარზე უწევთ

პასუხების გაცემა. ასე რომ, გამოკვლევის შედეგებს საკმაოდ მაღალი ლეგიტიმაცია აქვთ. ამის გათვალისწინებით, **გამოკვლევის შედეგები შეიძლება 2008 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების პარალელურად ჩატარებული პლემბისციტის შედეგების მორალურ საპირსონედაც კი გამოდგეს** (მაშინ, მოგეხსენებათ, შედეგების დაჯამებისას „რატომღაც“ ოთხჯერ მოხდა ნატოს მხარდამჭერი მოსახლეობის წილის ცვლილება... ზრდის მიმართულებით...).

გამოკვლევის რესპონდენტთა შერჩევაში გენდერული თანაფარდობა თითქმის „ბალისტიკური სიზუსტითაა“ განხორციელებული (კვლევაში - მამაკაცები/ქალები: 48.5/51.5%, საქართველოს მოსახლეობაში, შესაბამისად - 47.7/52.3%). ასევე, საკმაოდ მაღალია ასაკობრივი ნიშნით რესპონდენტთა განაწილების თანხვედრა საქართველოს მოსახლეობის შესაბამის ასაკობრივ განაწილებასთან (იხ. ქვემოთ ცხრილი).

ცხრილი 1

გამოკითხვის რესპონდენტებისა და საქართველოს მთელი მოსახლეობის განაწილებას ასაკობრივი ნიშნით (პროცენტით)

	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	65 წელზე მეტი
ოფიციალური სტატისტიკით	17,1	16,3	15,3	17,7	15,6	19,2
გამოკვლევით	14,5	16,0	20,9	19,7	14,7	14,1

ასაკობრივ განაწილებაზე ყურადღებას ვამახვილებ იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ ახალგაზრდული რადიკალიზმი და ასაკობრივი კონსერვატიზმი ზოგადად, ყოველთვის ახდენს მნიშვნელოვან გავლენას ადამიანთა მსოფლმხედველობრივი პოზიციის ჩამოყალიბებაზე. ეს აისახა აღნიშნული გამოკითხვის შედეგებშიც. თანაც, ხაზი უნდა გაესვას იმ გარემოებას, რომ **გამოკითხვამ დასმულ კითხვებზე სხვაობა რეგიონულზე მეტად ასაკობრივი ნიშნით მოგვცა.** – ცალკეული პოზიციების მიხედვით 65 წელზე უფროსი ასაკის მოსახლეობის აზრი მნიშვნელოვნად (ხშირად, 2–3ჯერ) განსხვავდებოდა ახალგაზრდების (18-25 წლიანები) შეხედულებისაგან. მაგალითად, გამოკითხულთა ნახევარზე მეტი (51%) ნატოს თავდაცვით ბლოკად მიიჩნევს, თუმცა ახალგაზრდებში (18-25 წელი) ეს მაჩვენებელი 63.5 პროცენტია, მაშინ როდესაც პენსიონერებში (65<) – მხოლოდ 34 პროცენტი. ანალოგიური მასშტაბებისაა სხვაობა სხვა პასუხების მიხედვითაც, რაზეც ქვემოთ ცხრილი იძლევა ნარმოდგენას.

გამოკითხვის პასუხები ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით

	საშუალოდ	18-25 წელი	65 წელზე მეტი
ნატო თავდაცვითი ბლოკია	51	63.5	34
საქართველოსა და ნატოს ინტერესები ერთხვევა ერთმანეთს	29	44.2	20
თანახმა ვარ, რომ ნატოს ბაზები განლაგდეს საქართველოში	20	33.3	12
აშშ საქართველოს მეგობარია	29	40.6	23
აშშ საქართველოს მონინააღმდეგეა	17	11.2	19.8
პლემბისციტზე საქართველოს განწევრინებას ნატოში:			
- მხარს დავუჭერ	32	47	24
- მხარს არ დავუჭერ	40	29.3	45.5
ნატოში განწევრინების შემთხვევაში გაუარესდება ურთიერთობა რუსეთთან	64	47.0	75.0

აქ გასათვალისწინებელია ერთი გარემოება: აღნიშნული ასაკობრივი ჯგუფები (18-25 წლიანები და 65 წელზე უფროსი ასაკის) რამდენადმე ნაკლები სიხშირით არიან წარმოდგენილი გამოკითხვაში (18-25 წლიანები – 2.6 პროცენტული პუნქტით, 65 წელზე უფროსი ასაკის რესპონდენტები – 5.1 პროცენტული პუნქტით), ვიდრე მთლიან მოსახლეობაში (ამ ჯგუფებისაგან განსხვავებით, 36-55 წლიანებში საპირისპირო მდგომარეობასთან გვაქვს საქმე). ვფიქრობ, გამოკითხულ რესპონდენტებს შორის შესაბამისი ასაკობრივი ჯგუფების წარმომადგენელთა წილები შესაძლებელია რომ ყოფილიყო მოსახლეობაში შესაბამისი ასაკობრივი ჯგუფების წილებთან (იხ. ცხრილი 1), მიღებული პასუხების კონტრასტულობა, ფაქტობრივთან შედარებით, უფრო მეტი, ხოლო საშუალო მაჩვენებლები ნატოსა და აშშ-სადმი მოსახლეობის დამოკიდებულებისა - რამდენადმე უფრო ნეგატიური იქნებოდა.

ასაკოვანი მოსახლეობის პასუხებში ნატოსა და აშშ-ისადმი ნეგატიური დამოკიდებულების დონე დაახლოებით 2-ჯერ და მეტად მაღალია სახელმწიფო მოხელეებისაგან მიღებულ პასუხებთან შედარებით.

რესპონდენტთა 35.2 პროცენტი – უმუშევარია. აღნიშნულის გათვალისწინებით, ვფიქრობ, საინტერესო იქნებოდა უმუშევართა პასუხების რესპონდენტთა ასაკთან კორელაციაც.

გამოკითხვამ აჩვენა **საქართველოს მოსახლეობის ცალსახა უარყოფითი დამოკიდებულება ნატოსა და აშშ-ის სამხედრო ოპერაციათა ზონებში საქართველოს შეიარაღებული ძალების მონაწილეობაზე** - აღნიშნულს მხარს უჭერს გამოკითხულთა მხოლოდ 16 პროცენტი, მაშინ როდესაც უარყოფითადაა განწყობილი თითქმის 4-ჯერ მეტი - 62 პროცენტი. ამასთან, რაც უფრო მაღალი ასაკობრივი ჯგუფის წარმომადგენლებთან გვაქვს საქმე, მით უფრო ნეგატიურია დამოკიდებულება (საპენსიო ასაკის მოსახლეობაში - მხოლოდ 8.3%). მხარდამჭერების კონტინგენტი, პროცენტულად, ყველაზე მაღალია 25 წლამდე რესპონდენტებში - აქ მათი წილი 24.5 პროცენტი, თუმცა ამ ასაკობრივ ჯგუფში აღნიშნული გარემოებისადმი ნეგატიური დამოკიდებულების მქონეთა რაოდენობა მხარდამჭერთა რაოდენობას თითქმის ორჯერ აღემატება (49.4%).

ყოველი 10 გამოკითხულიდან 3 რესპონდენტი (29%) აშშ-ს საქართველოს მეგობრად მიიჩნევს. თუმცა მათი 4/5-იც კი (81.2%) თვლის, რომ ისინი არასათანადოდ ეხმარებიან საქართველოს. ამასთან, **ყოველი მეექვსე გამოკითხული (17%) აშშ-ს მიიჩნევს მტრად**. მხოლოდ 25 წლამდე ახალგაზრდებშია ეს მაჩვენებელი დაბალ დონეზე (11.2%), დანარჩენი ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით იგი მერყეობს 14.6%-დან 20.1%-მდე, რაც სერიოზული დაფიქრებისათვის უნდა განაწყობდეს ხელისუფლებას.

გამოკითხვამ აჩვენა, რომ **პლებისციტის შემთხვევაში იდეა საქართველოს ნატოში საქართველოს განევრიანების შესახებ დამარცხდებოდა - მას მხარს დაუჭერდა მოსახლეობის 1/3-ზე ნაკლები, მაშინ როცა წინააღმდეგ ხმას მისცემდა 2/5**. უნდა ვივარაუდოთ, რომ ის 16%-იანი კონტინგენტი, რომელიც არ წავიდოდა პლებისციტზე, ისინიც დიდწილად ნატოში საქართველოს განევრიანების მოწინააღმდეგეები არიან. ასეთთა რიგებს მე მაღალი ალბათობით მივაკუთვნებდი იმ 12 პროცენტის დიდ ნაწილსაც, რომელმაც თავი შეიკავა პასუხის გაცემისაგან.

მოსახლეობას, მიუხედავად პროპაგანდისტული კლიშეებისა და პერმანენტული „ტვინის გამორეცხვისა“, საკმაოდ მაღალ დონეზე აქვს ეროვნული თვითშენახვისა და გადარჩენის ინსტინქტი (ასე რომ არ ყოფილიყო, ქართველი ერი ვერც გაუძლებდა საუკუნეთა ქარტყხილებს). სწორედ ამ ინსტინქტის საფუძველზეა გაკეთებული დასკვნა, რომ **ნატოში განევრიანებაზე კურსის გაგრძელება დაძაბავს რუსეთთან ურთიერთობებს**. რუსეთთან ურთიერთობების გაუარესებას ამ შემთხვევაში ვარაუდობს 8-ჯერ მეტი რესპონდენტი იმათთან შედარებით, რომლებიც შესაძლებლად მიიჩნევენ ამ ურთიერთობების გაუმჯობესებას (შესაბამისად, 64% და 8%).

ზოგადად, ასეთი ტიპის სოციალური გამოკვლევებით ჩვენი საზოგადოება განებივრებული არაა, ამიტომ კარგი იქნებოდა, რომ კითხვარში არსებულთან ერთად დამატებით შესულიყო კითხვები იმის თაობაზეც, თუ რატომ გვინდა ნატოში განევრიანება, რა იმედებს და პრაქტიკულ სარგებელს მოუტანს (მოუტანდა) ნატოს წევრობა საქართველოს, რო-

გორი იქნებოდა ნატოსა და სხვა სტრუქტურების (ან მსხვილის სახელმწიფოების) როლი საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის საქმეში, რამდენად დაბალანსებულია საქართველოს წვლილი ნატოსა და აშშ-ის ხელმძღვანელობით განხორციელებულ სამხედრო ოპერაციებსა და კოლექტიური უსაფრთხოების სიტემაში და ამის საფუძველზე მიღებული სარგებელი, სად გადის ნატოსა და აშშ-ის, ერთი მხრივ და რუსეთის, მეორე მხრივ, ინტერესთა თანხვედრა ან შეუთავსებლობა საქართველოსთან მიმართებაში და ა.შ. ვფიქრობ, აღნიშნული კვლევით მიღებულ შედეგებზე მიზანშეწონილი იქნებოდა ფართო საზოგადოებრივი დისკუსია და ანალოგიური დატვირთვის, ოღონდ უფრო გაფართოებული ფორმატის, გამოკითხვის გარკვეული პერიოდ-ულობით, რეგულარულად ჩატარება.

იოსებ არჩვაძე
ეკონომიკის დოქტორი, პროფესორი
თბილისი, 2014 წლის დეკემბერი

Институт Евразии

Опрос – 2014:
Отношение населения Грузии к НАТО и США

Опрос – 2014: Отношение населения Грузии к НАТО и США

Институт Евразии с 10-ого по 17-ое ноября 2014 года провёл второй за последний два года социологический опрос в масштабе Грузии. На этот раз тематика опроса касалась исключительно внешнеполитических аспектов, а именно, отношения населения Грузии к идее интеграции в Североатлантический альянс (НАТО) и к самой этой организации, а также к Соединенным Штатам Америки.

Опрос был произведен в городской и сельской местности как Восточной, так и Западной Грузии. Совершенно умышленно, исходя из методологических (а не каких-либо иных) соображений, мы обошли стороной населенные компактно этническими меньшинствами регионы Квемо Картли и Джавахети.

Полевые работники Института Евразии проводили опрос на квартире респондентов, методом их случайного подбора и никакого воздействия на них не оказывали. Опрос – анонимный, что и указано на всех анкетах-опросниках.

География опроса выглядит следующим образом:

Тбилиси (Сабуртало, Диди Дигоми, Вере, Чугурети, Дидубе) – 482 респондента (28,1% от общего количества опрошенных);

Гори – 262 (15,3%);

Батуми – 296 (17,2%);

Зугдиди – 151 (8,8%);

Сёла Зугдидского района – 100 (5,8%);

Сагареджский район – 160 (9,3%);

Мцхетский район – 48 (2,8%);

Душетский район – 73 (4,2%);

Беженцы из зоны грузино-осетинского конфликта (расселенные в Мцхетском р-не) – 146 (8,5%).

Итого: **1718 респондентов по всей Грузии**. Из них 825 мужчин (48,5%) и 875 женщин (51,5%). Социальный статус опрошенных: самозанятые - 22.8%, госслужащие - 11.2%, бизнесмены - 2.9%, безработные - 35.2%, пенсионеры - 17.3%, студенты - 8.2%, нанятые служащие - 2.5%.

Возрастной диапазон опрошенных также сбалансированный: 18-25 лет – 14.5%, 26-35 лет – 16.0%, 36-45 лет – 20.9%, 46-55 лет – 19.7%, 56-65 лет – 14.7%, старше 65 лет – 14.1%.

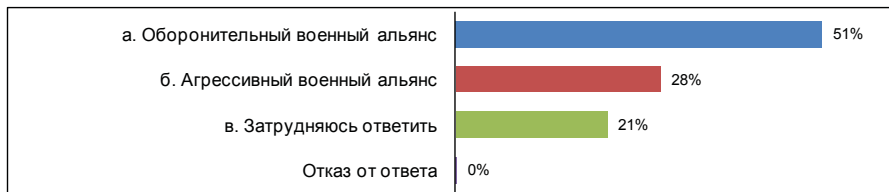
Население приняло активное участие в опросе. В отличие от августа-сентября 2012 года налицо большая решимость народа, высказать собственное мнение, мизерным же оказалось число тех, кто отказался принять участие в опросе, либо ответить на отдельные вопросы. Хотя следует учесть и то обстоятельство, что нынешний опрос касался только внешней политики.

Корреляция отдельных вопросов показала достаточно высокую степень надёжности проведённого Институтом Евразии опроса. Поэтому данный опрос может считаться репрезентативным.

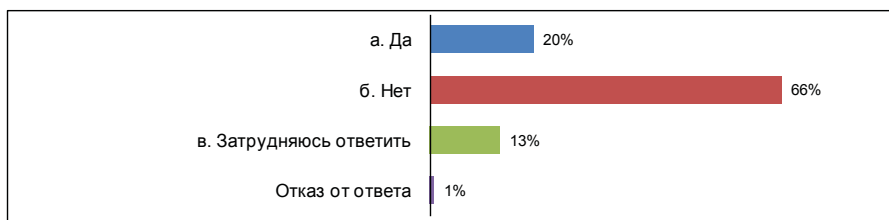
Детальные данные (с учетом региональных, социальных и др. особенностей) опубликованы на веб-странице Института Евразии **politforumi.com**. А здесь читателям представляем основные итоги исследования:

Грузия – целиком

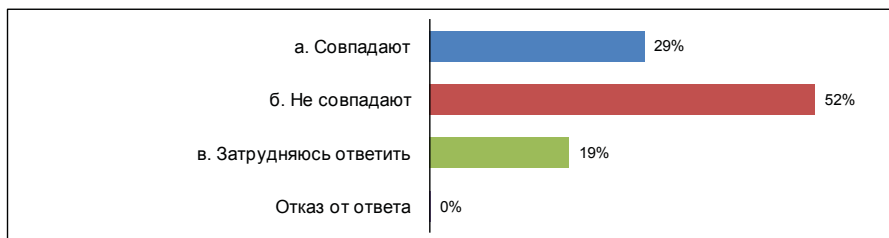
1. НАТО по Вашему мнению это...

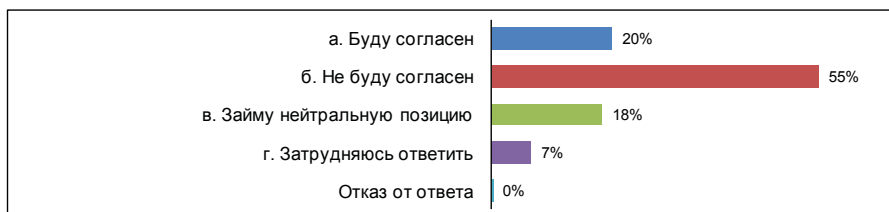
2. По Вашей оценке, в достаточной-ли степени НАТО помогает Грузии?

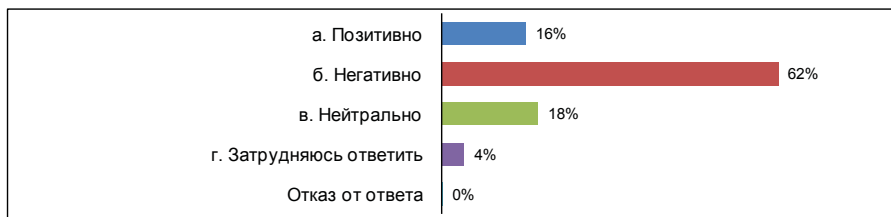
3. Часть общества считает, что цели и интересы США и НАТО совпадают с целями и интересами Грузии, а другая часть считает, что эти цели и интересы не совпадают. Какое из этих двух соображений Вы разделяете?

4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

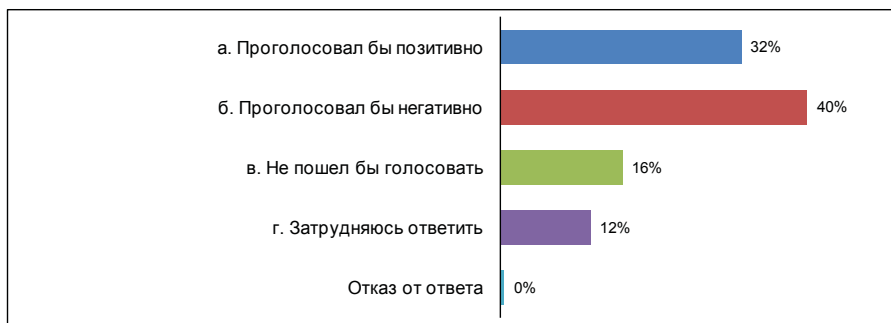
5. Как Вы оцениваете взятое Грузией на себя обязательство, отправлять воинские контингенты в зоны военных операций США и НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

8. Как Вы считаете, в случае, если Грузия продолжит курс на вступление в НАТО, отношения с соседней Россией...

Основной вывод: население Грузии в целом достаточно скептически оценивает сотрудничество Грузии с НАТО и США. Если бы в эти дни (конец 2014 года) проводился плебисцит, за вступление Грузии в ряды Североатлантического альянса проголосовало бы, по самым оптимистическим подсчетам, менее половины избирателей (32% «за» + 12% затруднившихся с ответом + 4% максимально допустимая статистическая погрешность, зачѐм тоже в пользу сторонников НАТО = 48%).

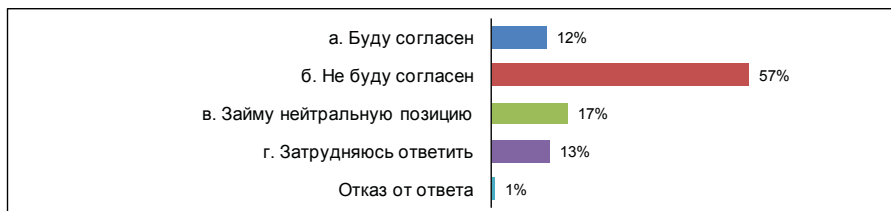
Возможно, финансируемые западными посольствами ангажированные организации оспорят итоги нашего опроса и укажут на наше «евразийское» название, однако мы готовы, предоставить все заполненные анкеты-опросники, и, что еще важнее – провести повторный опрос совместно с представителями этих самых организаций.

Что же касается распределения результатов опроса по региональному признаку, отметим, что самым «пронатовским» и «проамериканским» регионом оказались город Зугдиди и Зугдидский р-н, а самым «антинатовскими» и «антиамериканскими» были результаты в Мцхетском и Душетском районах, включая беженцев, а также в городе Батуми. См. диаграммы:

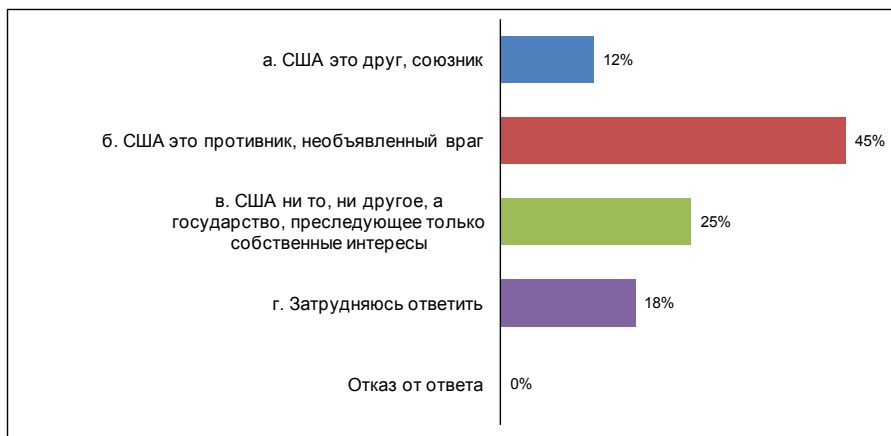
Вопросы 4, 6 и 7. Батуми – Гори – Душети – Зугдиди – Зугдидский р-н – Карталинские беженцы – Тбилиси – Мцхета – Сагаред

Батуми

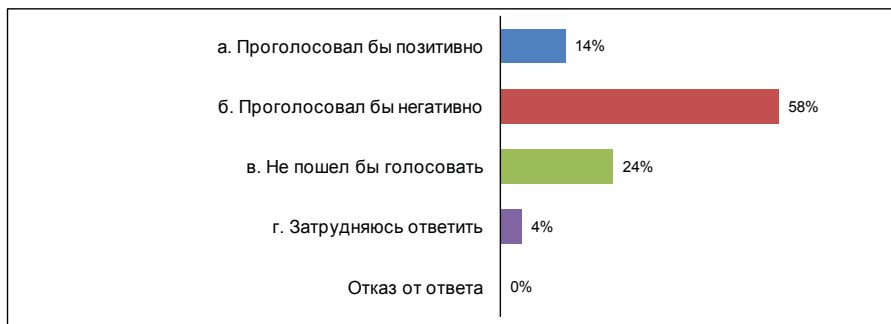
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

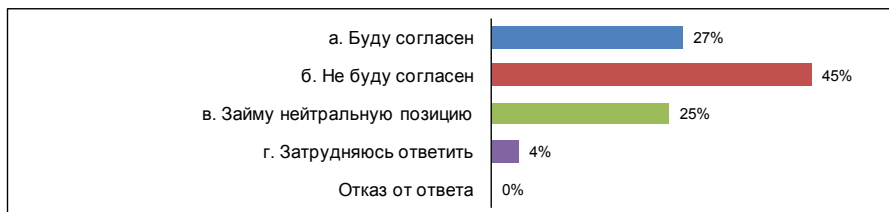

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

Гори

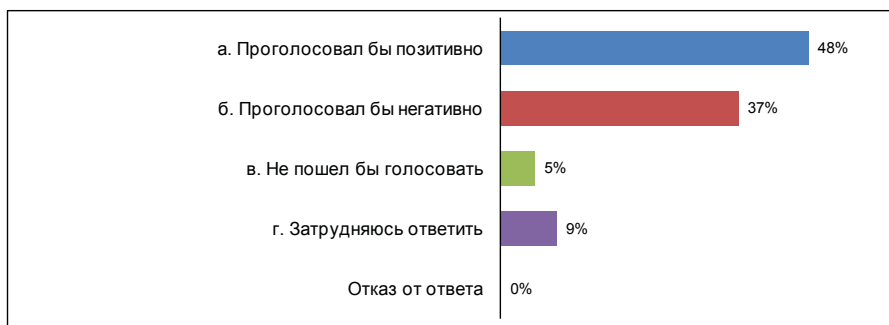
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

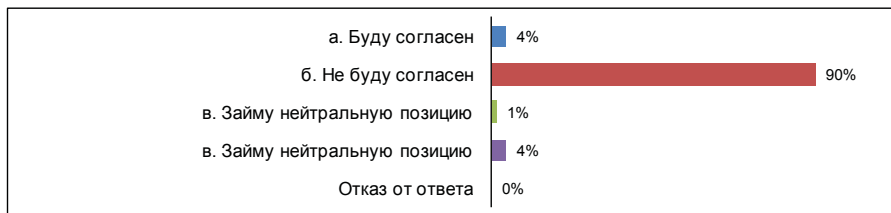

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

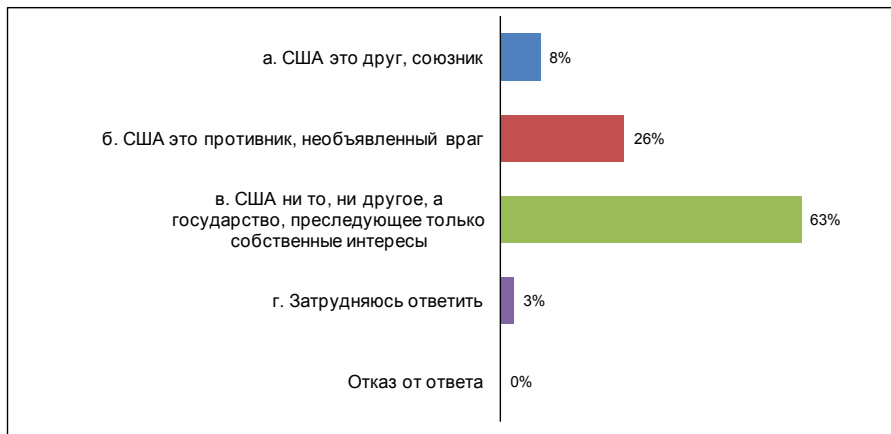

Душетский р-н

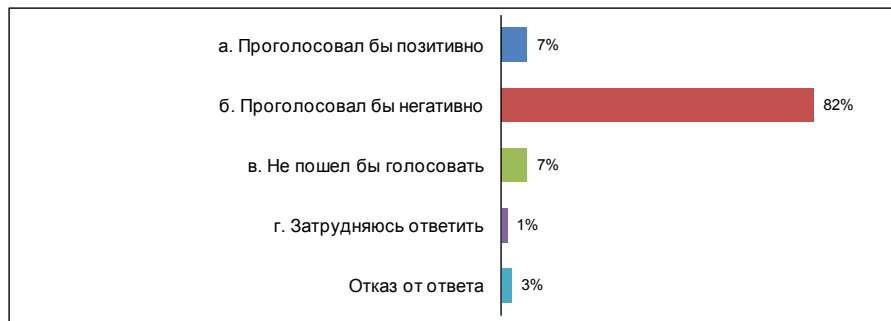
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

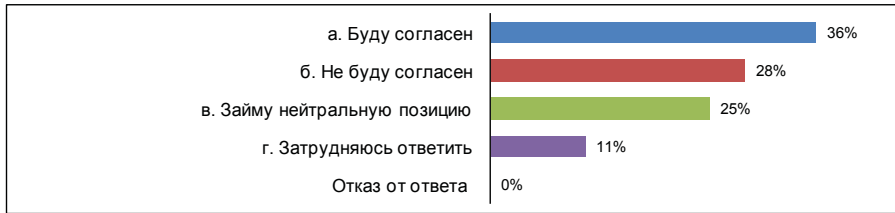

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

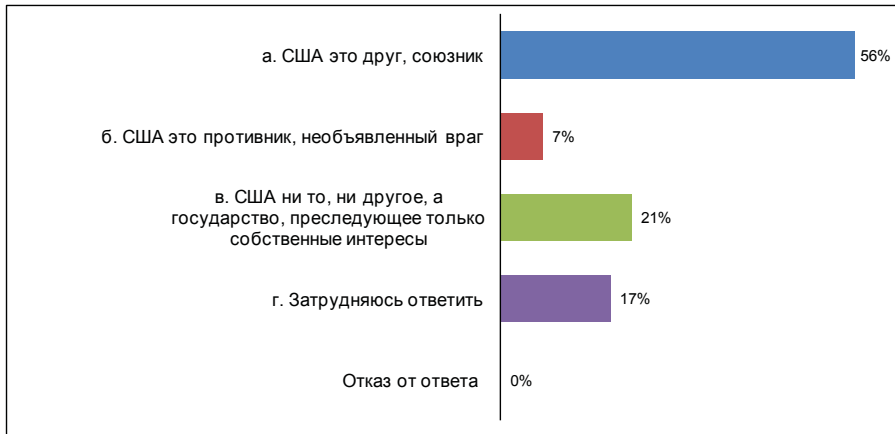

Зугдиди

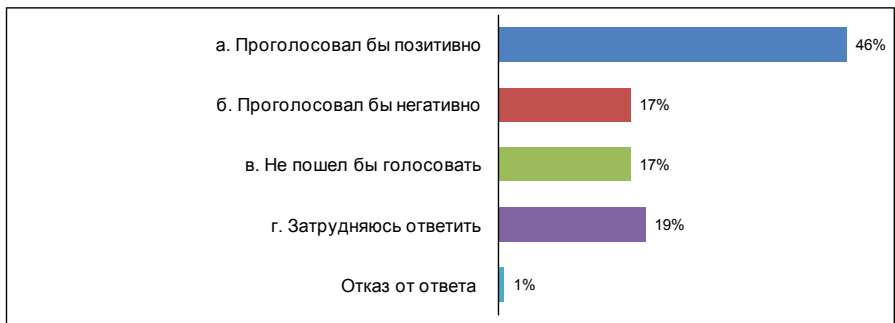
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

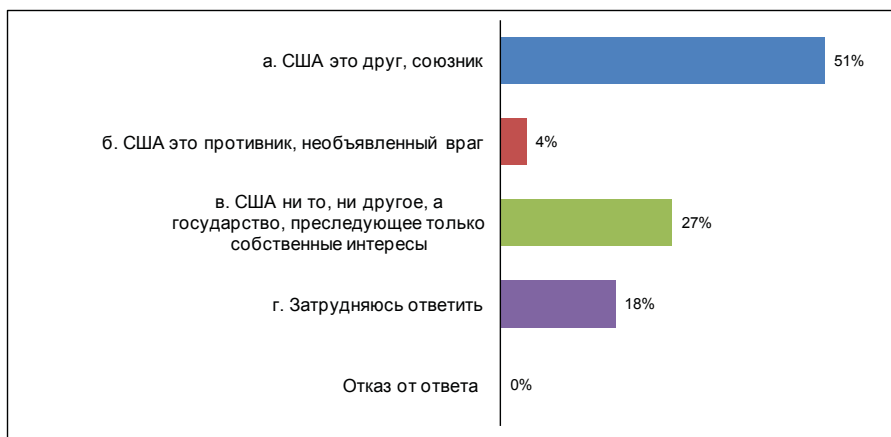

Сёла Зугдидского р-на

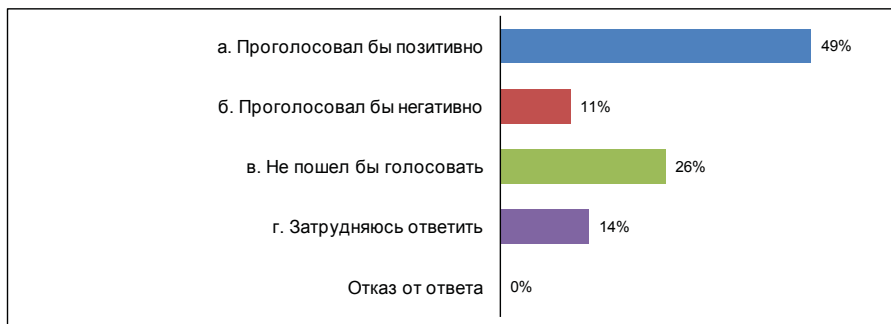
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

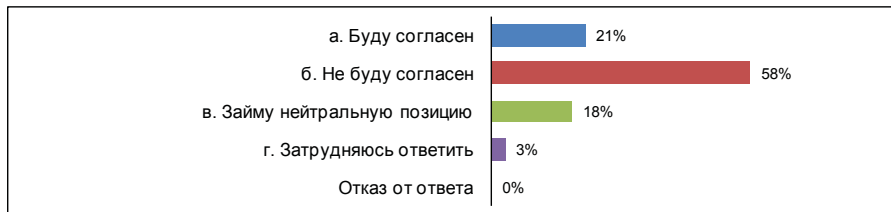

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

Тбилиси

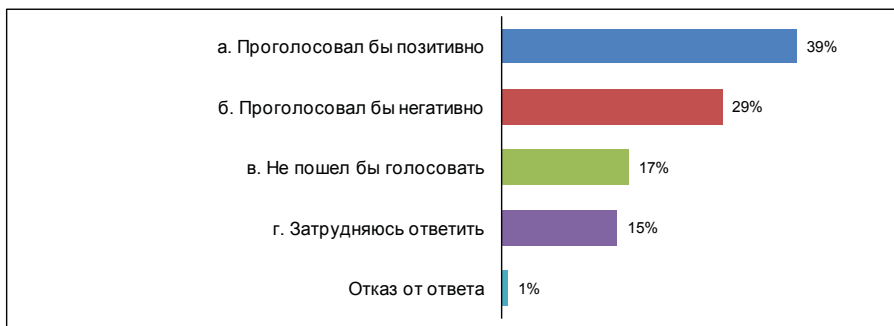
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

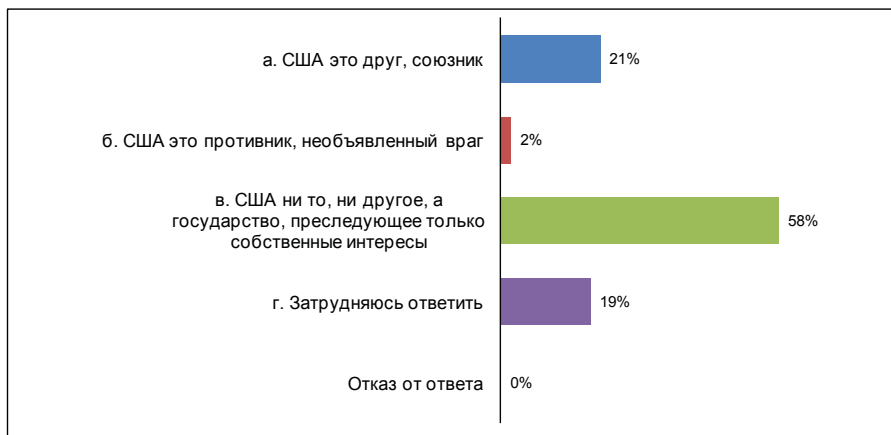

Мцхетский р-н

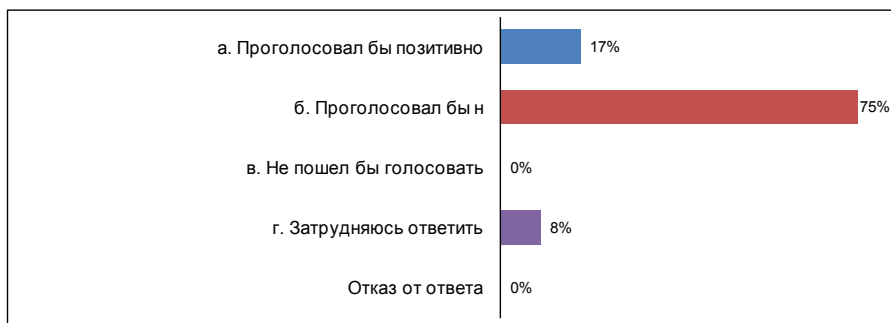
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

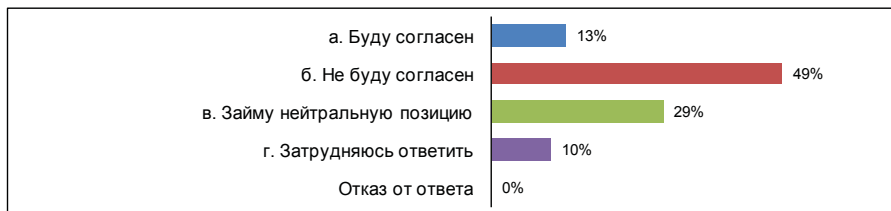

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

Сагареджский р-н

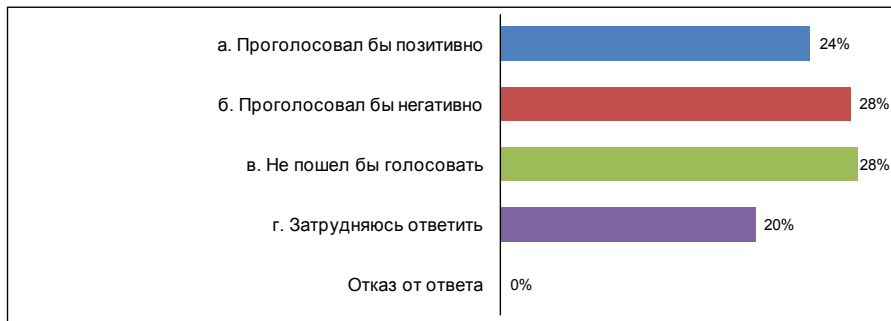
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

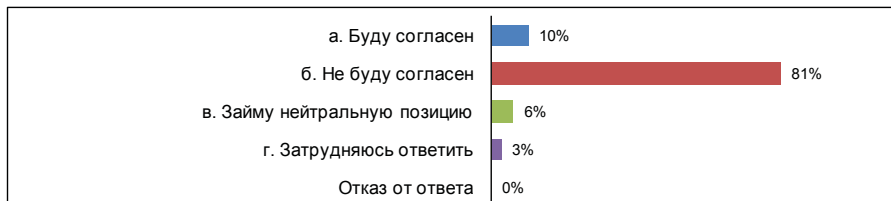

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

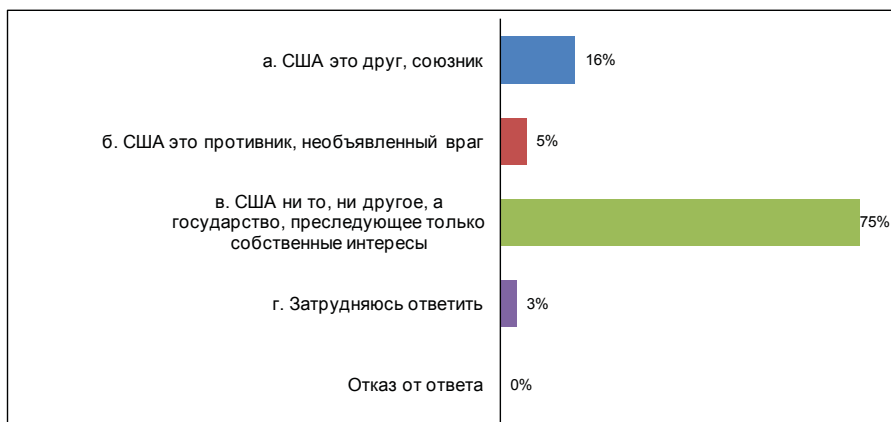

Беженцы (Картли)

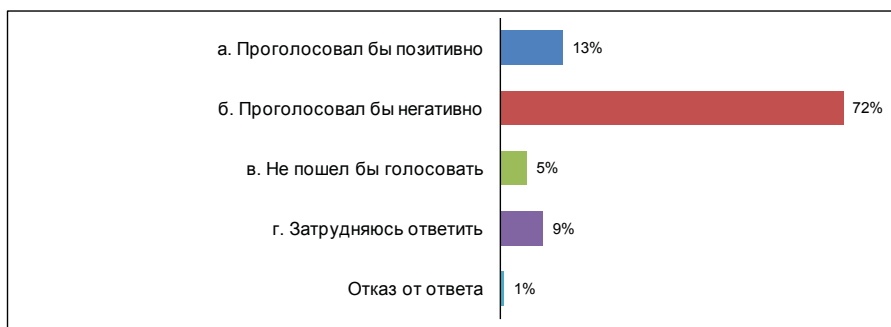
4. Согласитесь-ли Вы с тем, чтобы в обозримом будущем на территории Грузии были бы размещены военные базы НАТО?

6. По Вашему мнению, что представляют собой США для Грузии?

7. Если бы завтра проводился плебисцит в связи со вступлением Грузии в НАТО, каким был бы Ваш выбор?

Гулбаат Рцхиладзе -
руководитель опроса, кандидат политических наук, руководитель
Института Евразии

Комментарий независимого эксперта:

Ответ населения Грузии на вопрос:

«Куда держишь путь, Грузия?»

С большим интересом ознакомился с результатами опроса - «Отношение населения Грузии к НАТО и США», проведенного Институтом Евразии всего несколько недель назад (в середине ноября 2014 года). Данный опрос не относится к числу рядовых конъюнктурных исследований, которым столь большое внимание уделяют современные СМИ. Этот опрос является резонансным, прежде всего, своей тематикой, так как касается актуальной, фактически судьбоносной для нашей страны проблемы.

Прежде чем оценить полученные результаты, хочу отметить довольно высокий, академический уровень проведения исследования, что подразумевает *правильное определение выборки и высокую репрезентативность*. Количество 1781 респондентов вполне достаточно для получения убедительного, надежного результата. Для сравнения скажу, что эта цифра составляет 52% от количества респондентов (всего 3350 домохозяйств), которые выбираются для исследования доходов и расходов домохозяйств по Грузии и отдельным регионам, а им ведь приходится заполнять кратно большее число вопросников и формуляров. Так что, итоги исследования имеют достаточно высокую легитимность. С учетом этого, **результаты опроса можно считать моральным противовесом проведенному в 2008 году параллельно президентских выборов плебисциту** (тогда, как известно, в процессе подведения результатов, почему-то четыре раза подсказывал процент населения, поддерживающего вступление в НАТО...).

В выборке исследования почти с «баллистической точностью» учтено гендерное соотношение (в опросе – мужчины/женщины: 48.5/51.5%, в населении Грузии – 47.7/52.3%). Также достаточно точное совпадение наблюдается между возрастным распределением респондентов и населения Грузии (см. таблицу):

Таблица 1

**Распределение по возрасту респондентов опроса и всего населения
Грузии
(в процентах)**

	18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	Старше 65 лет
О ф и ц и а л ь н а я статистика	17,1	16,3	15,3	17,7	15,6	19,2
Опрос	14,5	16,0	20,9	19,7	14,7	14,1

Обращаю внимание на распределение по возрасту с учетом того обстоятельства, что молодежный радикализм и консерватизм пожилых людей в общем, всегда оказывает влияние на формирование мировоззренческой позиции. Это нашло отражение и в итогах опроса. Кроме того, мы должны подчеркнуть то обстоятельство, что **опрос дал расхождение в ответах не столько по региональному, сколько по возрастному признаку.** - По отдельным позициям, мнение населения старше 65 лет значительно (часто в 2-3 раза) отличается от мнения молодежи (18-25 лет). Например, больше половины опрошенных (51%) считает НАТО оборонным альянсом, но среди молодежи (18-25 лет) этот показатель достигает 63.5%, тогда как среди пенсионеров (65<) – только 34%.

Аналогичных масштабов достигает разница и по другим ответам, о чем свидетельствует таблица, приведенная внизу:

Таблица 1

Ответы опроса по возрастным группам

	В среднем	18-25 лет	Старше 65
НАТО является оборонным блоком	51	63.5	34
Интересы Грузии и НАТО совпадают	29	44.2	20
Согласен с размещением баз НАТО в Грузии	20	33.3	12
США являются другом Грузии	29	40.6	23
США являются противником Грузии	17	11.2	19.8
На плебисците по поводу членства Грузии в НАТО:			
- Поддержу	32	47	24
- Не поддерживаю	40	29.3	45.5
В случае членства в НАТО ухудшатся отношения с Россией	64	47.0	75.0

Следует учитывать одно обстоятельство: упомянутые возрастные группы (18-25 и старше 65) представлены в опросе с несколько меньшей частотой, чем в населении в целом (18-25 лет – на 2.6%, старше 65 лет – на 5.1%). В отличие от этих групп, обратную ситуацию имеем в случае с группой 36-55 лет. Думаю, **если бы процентные доли соответствующих возрастных групп среди опрошенных совпадали бы с распределением среди населения (см. Таблицу 1), контрастность полученных ответов, по сравнению с фактическим была бы больше, а средние показатели отношения населения к НАТО и США были бы несколько более негативными.** Среди пожилых людей уровень негативного отношения к НАТО и США примерно в два раза и более высок, по сравнению с ответами, полученными от гос. служащих.

35.2% респондентов являются безработными. С учетом этого, было бы интересна корреляция ответов безработных с возрастом респондентов. **Опрос показал однозначно негативное отношение населения Грузии к участию вооруженных сил страны в военных операциях НАТО и США** – это поддерживают лишь 16% опрошенных, в то время как не поддерживают 62%. При этом, с ростом возраста негативное отношение также растет (среди людей пенсионного возраста – лишь 8.3%). Контингент поддерживающих, в процентном отношении, наиболее высок среди респондентов до 25 лет – здесь их доля составляет 24.5%. Но даже в этой возрастной группе количество тех, кто против отправки грузинских солдат в военных операциях США и НАТО, в два раза превышает число сторонников (49.4%).

Из каждых 10 опрошенных, 3 (29%) считают США другом Грузии. Но из них 4/5 (81.2%) думают, что США недостаточно помогают Грузии. При этом, **каждый шестой опрошенный считает, что США являются врагом Грузии** (17%). Только в возрастной категории до 25 лет данный показатель является низким (11.2%), а в других возрастных группах он колеблется в пределах 14.6-20.1%, что должно заставить властей задуматься.

Опрос показал, что в случае плебисцита, идея о вступлении Грузии в НАТО потерпела бы поражение – **ее поддержали бы меньше трети населения, в то время как против проголосовали бы 2/5**. Можно предположить, что 16%-ный контингент, который не пошел бы на плебисцит, тоже в большинстве является противником членства Грузии в НАТО. Это же касается, с высокой долей вероятности, и тех 12%, которые воздержались от ответа на данный вопрос.

У населения, несмотря на пропагандистские клише и перманентную «промывку мозгов», на высоком уровне находится инстинкт национального самосохранения и спасения (если бы это было не так, грузинский народ не выдержал бы исторических передраг). Именно на основе этого инстинкта делается вывод, что **продолжение курса на вступление в НАТО осложнит отношения с Россией**. Ухудшение отношений с Россией в этом случае предполагается в 8 раз больше респондентов, по сравнению с теми, которые считают возможными улучшение этих отношений (64 и 8%).

В целом, наше общество не избаловано исследованиями подобного типа, поэтому было бы хорошо, если бы в вопроснике, вместе с существующими, вошли бы вопросы о том, *почему мы ходим войти в НАТО, какую практическую пользу принесло бы это Грузии, какова будет роль НАТО и других структур (или крупных государств) в деле восстановления территориальной целостности Грузии, насколько сбалансированы вклад Грузии в военных операциях под руководством США и НАТО и выгода, полученная от этого, где проходит линия совпадения или конфликта интересов НАТО и США, с одной стороны, и России, с другой стороны, по отношению к Грузии и т.д.* Думаю, на основе результатов, полученных в данном опросе, должна состояться широкая общественная дискуссия, и аналогичные, но расширенные опросы должны проводиться с определенной периодичностью.

Иосиф Арчвадзе

Доктор экономики, Профессор
Тбилиси, декабрь 2014 года